

OBČANKA 7

Metodika

OBČANKA 7 – Metodika

Metodická příručka k učebnici výchovy k občanství pro 7. ročník

Autoři: Mgr. Stanislava Bandorová,
Mgr. Michaela Bastlová,
Mgr. Adéla Klapilová,
Mgr. Adéla Zbíral,
Mgr. Alena Škáchová,
Mgr. Alena Blatanová

Odborná spolupráce: PhDr. Mgr. Radim Štěrba, Ph.D., DiS.,
PhDr. Mgr. et Mgr. Jitka Slaná Reissmannová, Ph.D.

Jazyková korektura: Mgr. Helena Žáčková

Grafická úprava a sazba: Sára Doležalová
Návrh obálky: Sára Doležalová
Illustrace postav: Markéta Ryplová

Produktový manažer: Bc. Debora Jurková
Projektový manažer: Mgr. Jana Ilčíšinová

ISBN: 978-80-7563-504-4
1. vydání, 2023

Copyright: © Vydavatelství Taktik International, s.r.o., Praha 2023
Vytvořil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 36, 170 00 Praha 7

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem
jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

Obsah

1.

Jak s metodikou pracovat?	2
Úvodní slovo autora učebnice	3
Reuse	4
Neziskové organizace	6
Pomoz ke startu!	7
Solidarita v boji proti Covid-19	9
Osobní změna	11
Spolupráce, nebo sólo?	13
Živé sochy	14

2.

Přísloví o lásce	15
O čem je ta píseň?	16
Je to láska?	17
Láska pohledem věků	19
Kino lásky	21
Sporty pro muže a pro ženy?	23
Genderbread Man	25
Cvičný coming out	26
V kůži sběratele komiksů	27
Moje první rande	29
Bromance	30
Projekt mediální expert I.	31
Projekt mediální expert II.	32
Mýty o sexu I.	34
Mýty o sexu II.	35
Mýty o sexu III.	36

3.

Tolerance; Black Lives Matter	37
Promysli a odpověz	39
Sophie Lancaster	41
Různé kultury a subkultury	42

Rozhovor	43
Filmová noc	44
Kmeny	46
Všehofestival	47
Filmový retro festival	48
Projekt Akce pro třídu	49

4.

Reklama; Citáty o reklamě	50
Jak působí reklama?	51
Mají reklamy pravdu?	52
Najdi principy	54
Co to je „barnumská“ reklama?;	
Filmy o reklamě	55
Problematické reklamy	57
Jak hovoří reklama?	59
Použij správně barvy!	60
Sexistická reklama	61
Tvoříme reklamu!	63

5.

Případ Hillsborough	64
Je to v pořádku?	66

6.

Dějiny propagandy	68
Propaganda v době socialismu	69
Beruško, do toho!	70

7.

Míra rizika	72
První pomoc	73
Zombie apokalypsa	75
Útočník ve škole	76
Města na přežití	77
Použité zdroje	79

Neziskové organizace (□ str. 14–17)

Časová náročnost: ① 2 vyučovací hodiny	Pomůcky: sešit	Cíl hodiny: Žák se orientuje v delším souvislému textu, vyhledává klíčová slova. Žák strukturuje své poznatky.	Výstup RVP: VO-9-3-07: Rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směruje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu.
--	--------------------------	---	--

Klíčová slova

cca 25 min.: Vyučující volně interpretuje první dva odstavce v učebnici o neziskových organizacích na str. 14.

Každý žák má k dispozici učebnici a sešit. Žáci pracují samostatně a vypisují si klíčová slova z textu *Vše, co jste kdy chtěli vědět o neziskových organizacích* do sešitu. V průběhu čtení, když nerozumí pojmu, můžou ho jít napsat na tabuli. (Vyučující koordinuje, aby se slova neopakovala.) Když žáci vědí, vysvětlují pojmy sami, jinak vyučující.

✳ samostatná práce

Sněhová koule

cca 15 min.: Žáci pak utvoří dvojice a porovnají svá klíčová slova (případně slovní spojení), shodnou se na šesti. Dvojice se spojí do čtveric a opět se shodnou na šesti klíčových slovech. Čtverice se spojí do osmičlenné skupiny a opět se pokusí shodnout na šesti klíčových slovech.

Na konci aktivity budou osmičlenné skupiny (zaleží na počtu žáků ve třídě). Jedna skupina bude prezentovat svá klíčová slova, ostatní skupiny si doplní svůj zápis o slova, které si sami jako klíčová nezvolili.

V aktivitě lze s žáky rozebrat i proces, tedy jakým způsobem se rozhodovali, komunikovali, dělili o úkoly, kdo práci řídil, jaká byla vzájemná podpora nápadů z původních skupin jejími členy apod.

✳ skupinová práce

Inspirace z běžného života:

- Možná se škola zapojila do projektu *Post Bellum Příběhy našich sousedů* – dal by se připomenout místní projekt.

- Magdaléna, o.p.s. realizuje primární prevenci na školách, lze u nich domluvit preventivní program pro třídu, nebo absolvovat kurz „Kuchařka na prevenci“ pro učitele.

Komentář autora učebnice:

Tuto aktivitu (tedy její hlavní část) jsem zamýšlel jako samostatnou práci. Výběr neziskovky a jejího zaměření považuji za hodně individuální záležitost, kterou bych dopřál každému žákovi. Teprve pokud se ukáže, že někteří žáci si vybrali stejnou, vytvoří společný tým. Ale stejně tak je možné v individuální práci pokračovat. Hledání informací o neziskovce je možné zadat jako domácí úkol nebo s tím zajít do počítačové učebny.

① začátek druhé hodiny

Metoda V-Ch-D

cca 20 min.: Na tabuli má učitel připravené názvy jednotlivých NO z učebnice. V úvodu hodiny učitel vysvětlí úkol: „Ve dvojcích si vyberete jednu neziskovou organizaci. Každá dvojice, která bude mít vybráno, udělá čárku u názvu NO na tabuli. Pokud již budou někde 2 čárky, další dvojice vybírají z jiných volných NO. Pak použijete metodu *Vím – Chci vědět – Dovídám se*. Stránku v sešitě si rozdělte na 3 široké sloupce. Do prvního sloupce napište, co o vybrané neziskové organizaci víte. Do druhého sloupce zapište otázky, které by vás ještě zajímali. Na tyto otázky budete hledat odpovědi. K vyhledávání můžete použít mobilní telefon. Odpovědi pak zapište do třetího sloupce. Na přípravu máte 15 minut, pak svou neziskovou organizaci představíte ostatním.“

✳ práce ve dvojcích

Představení NO

cca 25 min.: Aby se prezentace urychlila, mohou jít prezentovat skupiny, které si vybraly stejnou neziskovou organizaci, současně. Každá dvojice, která splnila zadání úkolu, dostává bod do **skillu analytik**.

Hlasování o podpoře NO může proběhnout třeba přidáním lepíků (lepící papírky) k názvům jednotlivých NO, které vyučující zapsal/a při prezentaci na tabuli. Každý žák může mít 3 lepíky, mohou dát hlas i „své“ NO.

Na závěr může proběhnout finanční sbírka.

➥ prezentace

Varianty:

- Při výběru NO by vyučující mohl/a mít připravené názvy NO na lístečcích a dvojice by si jednoduše losovaly.

Tipy:

- Pokud třída již umí pracovat pomocí použitých metod, šly by obě aktivity stihnout za jednu vyučovací hodinu.

Zajímavé otázky:

- Jaké humanitární/neziskové organizace znáte?
- Přispíváte sami na nějakou charitativní akci?

Měkké dovednosti:

týmová spolupráce, aktivní přístup, empatie, komunikační dovednosti, organizační schopnosti

Pomoz ke startu! (□ str. 18–19)

Časová náročnost: ① 2 vyučovací hodiny	Pomůcky: sešit, papíry na sepsání odměn	Cíl hodiny: Žák vymyslí a navrhne nápad na start-up, který má potenciál oslovit spolužáky. Žák promyslí adekvátní rentabilitu odměn představovaného nápadu. Žák demonstrouje svůj start-up před třídou.	Výstup RVP: VO-9-2-01: Objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života. VO-9-3-06: Na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu.
--	--	--	--

Úvod do hodiny

cca 5 min.: Vyučující uvede žáky do tématu větou z učebnice: "Vzájemná pomoc je také principem různých crowdfundingových organizací. Dnes se o tom dozvíte víc." Vyučující vyzve žáky, aby si otevřeli učebnici na str. 18 a přečetli si první odstavec.

Po přečtení textu dá vyučující prostor na otázky. Odpovídají ostatní žáci, pokud znají odpověď. Pokud žádné otázky nejsou, může vyučující poprosit některého žáka, aby crowdfunding vysvětlil vlastními slovy.

■ práce s textem

Zadání úkolu – Založ si svůj kickstart!

cca 5 min.: Zadání úkolu může učitel promítnout na tabuli nebo dát vytiskněné do skupin.

Vaším úkolem bude:

- rozdělit se do trojic;
- vymyslet nápad/projekt, který by měl naději na úspěch a stanovit finanční částku potřebnou k realizaci;
- promyslet odměny, které by vaše případné fanoušky zaujaly a motivovaly k finanční podpoře a ty sepsat na zvláštní papír;
- inspirovat se můžete v učebnici na příkladu kapely THE AGONY;
- prezentovat budete dvěma způsoby. Ústně, řeknete nápad vašeho start-upu (knihu, stolní hra, PC hra, cesta do exotické destinace, restaurace, kavárna, hračka, ...), a písemně, formou sepsaných odměn (stejně jako u THE AGONY v učebnici);
- jeden člen vaší skupiny také shrne, jak se vám pracovalo;
- ostatní skupiny budete hodnotit fiktivním peněžním příspěvkem (a ostatní skupiny budou přispívat vám).

cca 20 min.: Žáci pracují podle výše uvedených pokynů. Mají k dispozici zbývající část vyučovací hodiny. Pokud mají problém s nápadem, mohou se ještě inspirovat na internetu (např. na hithit.com jsou informace v českém jazyce). Co nestihnou v hodině, dodělají jako domácí úkol.

■■■ skupinová práce

Tipy:

- Výsledné plakáty s vypsanými odměnami by vyučující mohl/a využít i v paralelních třídách a „přispívat“ fiktivními částkami by mohli i další žáci.
- Pro pochopení úvodního textu v učebnici na str. 18, může vyučující použít jednoduchou myšlenkovou mapu.

Zajímavé otázky:

- **Znáte nějakou další osobnost či značku, která uspěla díky pomoci dalších lidí?**
Např. Airbnb, Uber nebo Rohlík.cz.

• Co se stane, když nápad neuspěje?

Například na hithit.cz je na vybrání cílové částky limit 45 dnů. Pokud se cílová částka nevybere, vrátí se peníze v plné výši zpět investorům.

• Jaké jsou výhody využití crowdfundingu?

U crowdfundingu může autor nápadu ověřit, zda je o produkt, nápad či službu vůbec zájem. Také může vyzkoušet, jaký druh propagace funguje, na koho cílit, co a jak zákazníkům sdělovat.

Inspirace z běžného života:

- Lze propojit s finanční gramotností. Nabídka odměn musí být pro přispěvatele natolik zajímavá, aby přispěli, zároveň odměny nesmí být pro autora příliš nákladné. Pro představu je možné žákům ukázat konkrétní start-upy na hithit.com.

Měkké dovednosti:

kreativita, komunikační dovednosti, aktivní přístup, týmová spolupráce, organizační schopnosti, ochota riskovat

Komentář autora učebnice:

Tuto aktivitu jsem také zamýšlel jako dvouhodinovou, přesně v této stavbě činností. A přesně jako autorka metodiky této hodiny jsem počítala s tím, že o své investici do start-upů by žáci už rozhodovali samostatně. Jenom nezapomínejme na hodnocení celé této aktivity ze strany vyučující/ho (například jedničkou za splnění všech úkolů) a zde bych určitě realizoval i sběr zpětné vazby od žáků: jaké činnosti pro ně byly obtížné, co je nejvíce zajímalo a bavilo, jak si ve skupině pomáhali apod.

Živé sochy (□ str. 24)

Časová náročnost: ① 40 minut	Pomůcky: kostýmy, masky a doplňky, které si žáci přinesou z domu (lze i bez nich)	Cíl hodiny: Žák aktivně spolupracuje ve skupině a prezentuje výsledky své práce.	Výstup RVP: Nad rámec RVP.
--	--	---	--------------------------------------

Domácí příprava

Vyučující na konci předešlé vyučovací hodiny věnované spolupráci vybídne žáky, aby si přinesli z domova dvě až tři pomůcky, které by mohly sloužit jako masky a rekvizity k sehrání scénky. Téma vyučující nemusí prozrazovat, pro inspiraci ale může žákům nabídnout obrázek z učebnice ze str. 24.

Motivace

do 5 min.: Vyučující představí téma hodiny a v úvodu položí žákům otázku, zda někdy viděli živé sochy, kde to bylo a co tyto sochy představovaly. Žáci se střídavě hlásí a odpovídají. Následně vyučující vybídne žáky, aby na přední lavice vyskládali z domova přinesené předměty.

■ práce s textem

Expozice a fixace

do 10 min.: Vyučující vyzve žáky, aby si otevřeli učebnici na str. 24, společně si žáci nahlas nebo naopak v tichosti přečtou text na této straně a na jeho základě se pokusí odhadnout, co bude náplní této vyučovací hodiny. Vyučující poté přečte otázku pod obrázky. Následně rozdělí třídu na tři skupinky (např. podle řad lavic). V každé řadě se poté budou žáci ve dvojicích zamýšlet nad významem jednoho z obrázků. Po chvíli se dvojice v rámci jedné řady spojí, sdělí si navzájem své názory na stejně obrázky a v závěru vždy jeden z žáků reprezentující celou řadu sdělí, k čemu jednotlivé skupinky došly a zda se v názoru shodly, či nikoli.

■ práce s obrázkem ■■■ skupinová práce

Aplikace

10–15 min.: Vyučující vyzve žáky, aby utvořili skupinky po 3 až 5 žácích. Pro tvorbu skupinek se mohou inspirovat tabulkou z minulé hodiny, ve které se zamýšleli nad rolemi v projektu. Následně budou žáci pracovat na svých živých sochách podle zadání z učebnice. Využít k tomu mohou libovolné pomůcky z první lavice.

■■■ skupinová práce

Zajímavé otázky:

- Vídáte někde ve svém městě (třeba pravidelně cestou do školy) sochu nebo sousoší? Kde to je a co podle vás představuje?
- Znáte nějaké slavné české sochy nebo sousoší? Která to jsou a čím jsou tak významná?

Diagnóza

do 10 min.: Zpětná vazba jednotlivých týmů

Jak je popsáno v učebnici, jednotlivé skupinky žáků následně prezentují své živé sochy před zbytkem třídy a spolužáci hádají, co konkrétně tyto živé sochy představují. Vyučující zapisuje tipy na tabuli. Následně je prezentující skupinkou odtajněn název živé sochy podle toho, co má vyjadřovat. Vyučující následně ke správně uhodnutému názvu přimaluje smajlíka. Pokud nebyl žádný tip správný, vyučující správný název připíše. Všichni spolužáci mohou na konci hlasovat a udělovat na tabuli nejlepším prezentacím body. Vhodné je, aby při tom měl každý žák dva až tři hlasů, výsledek ankety je tak věrohodnější.

■ prezentace, reflexe

do 5 min.: Zpětná vazba jednotlivých členů týmu:

Simpsonovi

Žáci odpoví na následující otázky: 1. Pracovala celá vaše skupinka společně jako Simpsonovi? (ANO – SPÍŠE ANO – NE – SPÍŠE NE); 2. Byl ve vaší skupince někdo jako Bart (narušitel)? 3. Byl ve vaší skupině někdo jako Lisa (vzorný žák)?; 4. Byl ve vaší skupině někdo jako Maggie (nejevil zájem o spolupráci)?; 5. Zaškrtněte množství koblih (1–5) podle toho, jak se vám hodina líbila.

■ reflexe

Tipy:

- Pokud zbude dostatek času a aktivita bude žáky bavit, je možné pokračovat ve stavbě živých soch i na jiná téma. V rámci mezipředmětových vztahů se nabízí výjev z jakékoli učebnice, pobavení žákům jistě přinese výjev ze známé knížky, filmu či seriálu.
- V případě hezkého počasí lze celou aktivitu realizovat také venku (na hřišti nebo v parku).

Inspirace z běžného života:

- Po celé republice se pravidelně pořádají různé festivaly živých soch. Krátká promo videa z těchto akcí lze najít na YouTube.

Měkké dovednosti:

komunikační dovednosti, organizační schopnosti, řešení konfliktů, kreativita, týmová spolupráce, empatie, aktivní přístup

Komentář autora učebnice:

Vytvářet sousoší by mělo být možné i bez pomůcek. Nevidím tu propojení s aktivitou o rolích v projektu. Sochy mají ideálně ilustrovat reálné situace ze života žáků nebo to, čeho byli svědky.

Přísloví o lásce (str. 26–27)

Časová náročnost: ④ 40 minut	Cíl hodiny: Žák rozlišuje různé projevy a podoby lásky. Žák si uvědomuje, že každý může mít svůj vlastní pohled na toto téma, učí se vzájemnému aktivnímu naslouchání a toleruje odlišné názory.	Výstup RVP: VZ-9-1-01: Respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě. VZ-9-1-11: Respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivované se chová k opačnému pohlaví. VO-9-1-05: Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujmá tolerantní postoje k menšinám.
--	---	---

Dominantní metoda: práce s textem

cca 10 min.: Žáci si do sešítu nakreslí oboustranný diamant s horním a dolním vrcholem. Na horní vrchol diamantu napiš slovo láska. Na dolní polovinu diamantu napiš opak slova láska, ten vymyslí sami. Na řádek pod slovo láska napiš dvě přídavná jména, která se jim s pojmem láska pojí. Nad opak slova láska napiš dvě přídavná jména, která se jim pojí s tímto opakem. Následují tři slovesa ke slovu láska i k jeho opaku. Do prostředního řádku diamantu uvádí žáci dva pojmy, které oba pojmy na pólech spojují. Když mají tento úkol samostatně vypracovaný, mohou napsat možné návrhy řešení do jednoho či více společných diamantů na tabuli.

■ samostatná práce

..... → LÁSKA

↳ přídavná jména ke slovu láska

↳ slovesa ke slovu láska

↳ co oba pojmy na pólech spojuje

↳ slovesa k opaku

↳ přídavná jména k opaku

..... → opak slova LÁSKA

cca 10 min.: Samostatná četba citátů o lásce na str. 26–27. Po přečtení citátů žáci splní první úkol – vyberou si citát, který podle jejich názoru nejvýstižněji vysvětluje slovo láska. Důvody svého výběru si poznačí písemně. Odpovídají na otázky: Co se jim na tomto citátu nejvíce líbí? Uvedte příklad, třeba z vlastní zkušenosti, podporující pravdivost tohoto citátu.

■ práce s textem

cca 10 min.: Žáci se vzájemně v lavici seznámí se svými výběry citátů a zároveň s důvody, podle kterých právě zvolený citát nejlépe vysvětluje slovo láska.

■ práce ve dvojicích ■ argumentace

cca 10 min.: V poslední části hodiny každý žák ústně prezentuje ostatním ve třídě myšlenky a názory svého spolužáka. Učitel může prezentaci jednotlivých žáků ocenit a kladně ohodnotit známkou.

■ prezentace

Tipy:

- Za dobrovolný domácí úkol se mohou žáci pokusit vytvořit svoji vlastní definici lásky.

Zajímavé otázky:

- **Víte, proč se v Praze pravidelně od roku 2011 koná festival Prague Pride?**

Festival přispívá k prosazování tolerantní občanské společnosti, boji proti homofobii a zvýšení povědomí veřejnosti o lesbické, gay, bisexuální a transgender (LGBTQ+) komunitě v ČR.

Inspirace z běžného života:

- Poradenská aplikace [zeptej.se](#), která dětem a dospívajícím poskytuje stálý obsah tvořený odpověďmi na typické dotazy, které se za léta fungování této poradenské služby nashromázdily. Zároveň mají děti a dospívající možnost položit svou vlastní otázku, kterou jim zodpoví tým poradců.

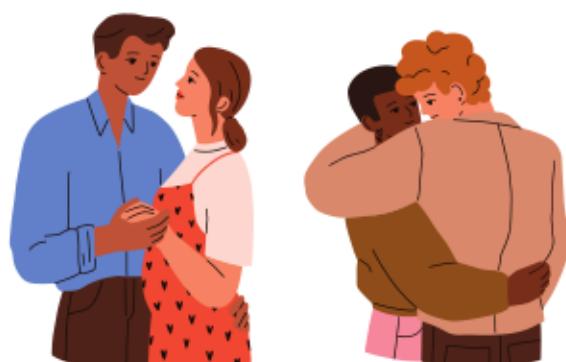

Měkké dovednosti:

empatie, sebereflexe, komunikační dovednosti

Komentář autora učebnice:

Tato přísloví o lásce mohou sloužit jako základ pro celohodinovou aktivitu (například při využití metody „Poslední slovo patří mně“) nebo jako základ pro kratší evokační úvod k jiné činnosti.

Projekt mediální expert II. – Antikoncepce (str. 46–47)

Časová náročnost: ① 2 vyučovací hodiny	Pomůcky: velké papíry s nadepsaným úkolem, fixy do skupin	Cíl hodiny: Žák získá základní orientaci v antikoncepčních metodách. Ujasní si svůj postoj k antikoncepcii. Zhodnotí metody podle různých kritérií. Výstup RVP: VO-9-1-03: Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení reklamy na veřejné mínění a chování lidí. VZ-9-1-08: Uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami. VZ-9-1-12: Respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.
--	---	---

Úvod do tématu

cca 5 min.: Vyučující má připravené nadepsané papíry „Mít dítě je radost“, „Mít dítě je starost“, „Jiný názor“ a žáci si stoupnou podle svého názoru k papíru – za každou skupinu promluví jeden/dva žáci.

■ senzibilizace

Hlavní aktivity

cca 25 min.: Vyučující rozdělí žáky do malých skupin. Skupiny tvoří žáci, kteří si jsou, jak vyučující zjistil/a z předchozí aktivity, názorově blízko (předpoklad lepší spolupráce). Vyučující žákům vysvětlí následující aktivitu například takto: „Teď se z vás stanou reklamní experti. Vaším úkolem bude vytvořit reklamu na jeden druh antikoncepce. Abyste mohli použít do reklamy správné informace, přečtěte si text v učebnici na str. 46. Až budete mít přečteno, můžete se inspirovat na str. 47.“

■ skupinová práce

Reflexe po první hodině

cca 15 min.: Jako reflexi může vyučující použít metodu Tiché galerie. Všechny skupiny si prohlédnou díla ostatních. Vyučující se následně může zeptat žáků-hodnotitelů: „Co chtěli autoři reklamou vyjádřit?“ nebo „Víme z reklamy všechny potřebné informace?“

■ tichá galerie

① začátek druhé hodiny

Evokace

do 5 min.: Vyučující vyzve žáky, aby ukázali na prstech, kolik znají druhů antikoncepcie.

■ opakování

Tipy:

- Doplňující informace k aktivitě 2 v průběhu druhé hodiny může třída najít např. na stránkách Společnosti pro plánování rodiny a sexuální výchovu.

Zajímavé otázky:

- Kolik zhruba utratí žena za injekce (hormonální antikoncepcí) za 10 let užívání (v letech 2022–2032)?**
Asi 16 000 Kč (400 × 4 = 1600 – za jeden rok, tedy 16 000 za 10 let, pokud se nebude cena zvyšovat).
- Jaká jsou rizika hormonální antikoncepce?**
Například žilní trombózy, bolesti hlavy či migrény, podrážděnost, zvýšení hmotnosti, ...
- Za kolik lidí většinou zaplatíte, když chcete rodinné vstupné?**
4.
- Víme vůbec z nějaké reklamy všechny potřebné informace?**
Ne.

Inspirace z běžného života:

- Videa projektu Nesoudíme, pomáháme:
Dvě čárky stačí, miláčku; Miláčku, jsem těhotnej; Třetí dítě – odvaha někdy nestačí.

Varianty:

- Senzibilizace – Když je méně početná třída (do 20 žáků), žáci mohou sedět v kruhu a vyučující jim položí otázku: „Je dítě radost nebo starost?“ Odpoví všichni žáci popořadě a vyučující tím zjistí názory žáků a naladění skupiny.

Aktivita 1

do 5 min.: Vyučující může promítat obrázky z obrazového testu v učebnici na interaktivní tabuli, nebo má každá dvojice učebnici. Nejprve zkouší odpovědět dvojice, potom čtverice, nakonec proběhne společná kontrola s vyučujícím.

Řešení:

Horní řádek: kondom mužský, kondom ženský, pilulky (hormonální antikoncepcie), vaginální kroužek (hormonální antikoncepcie), nitroděložní tělíska (hormonální nebo nehormonální), sterilizace (vasektomie).

Dolní řádek: metoda plodných dnů (přirozené plánování rodičovství), spermicidní krém, injekce (hormonální antikoncepcie), náplast (hormonální antikoncepcie), přerušovaná soulož.

Dále je možné použít i metodu abstinence.

■■■ skupinová práce

Měkké dovednosti:

týmová spolupráce, empatie, komunikační dovednosti, aktivní přístup

Komentář autora učebnice:

V těchto dvou hodinách absentuje hodnocení nebo sebehodnocení. Prostě nějaká reflexe, ideálně obojí.

Aktivita 2

cca 10 min. + prezentace 10 min.: Vyučující rozdělí žáky do šesti skupin. Každá skupina rozdělí metody antikoncepcie podle jiného kritéria, např.:

1. dělení antikoncepcie podle uživatelů (muži, ženy);
2. dělení antikoncepcie podle spolehlivosti (od nejméně, po nejvíce);
3. dělení antikoncepcie podle angažovanosti uživatelů (každodenní užívání, v případě potřeby, uživatel se stárá občas, nebo zřídka, nebo vůbec);
4. dělení antikoncepcie podle ceny (od nejlevnější až po nejdražší);
5. dělení antikoncepcie podle dostupnosti (na recept, bez receptu);
6. dělení antikoncepcie podle ochrany před pohlavně přenosnými nemocemi (chrání, nechrání).

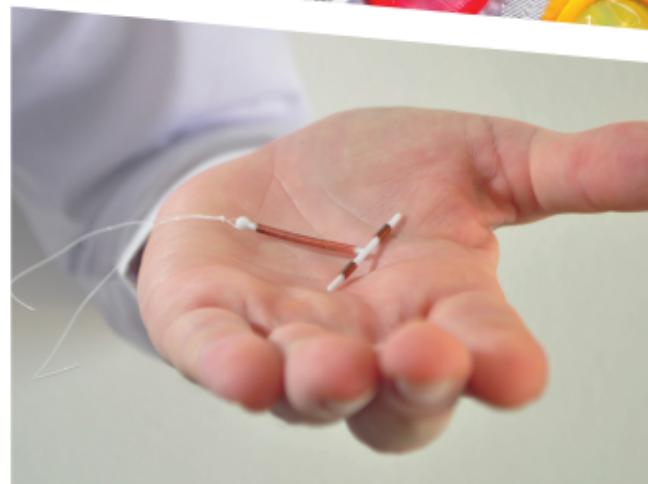
Vyučující bud' může žáky nechat tipovat (zjistí, jakou mají představu, co už vědějí), nebo je možné do skupin rozdat doplňující zdroj informací. Každá skupina sdělí ostatním svůj závěr.

■■■ skupinová práce ■■■ prezentace

Reflexe

10–15 min.: Hodnocení aktivity může proběhnout pomocí reflexivních otázek: „Co mě zaujalo? Co bych potřeboval/a ujasnit? Co mě překvapilo? Kdy a kde se nám to bude hodit? Kde hledat pravdivé informace?“ Vždy jedna skupina může zodpovědět jednu otázku.

■■■ hodnocení a diskuse

Mýty o sexu I. (str. 48)

Časová náročnost: ④ 40 minut	Cíl hodiny: Žák vysvětlí pojem mýtus a popíše dopady mýtu v oblasti lidské sexuality. Žák je veden k ověřování informací.	Výstup RVP: VZ-9-1-11: Respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví. VZ-9-1-12: Respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování. VO-9-1-03: Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj prostor k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí.
--	--	--

cca 10 min.: Žáci si otevřou učebnici na str. 48. Společnou četbou se seznámí s pojmy mýtus a MRI a prohlédnou si obrázky 1, 2, 3. Vyučující se žáků zeptá, zda znají nějaké jiné obecně rozšířené informace, o kterých ale ví, že nejsou pravdivé. Jakých oblastí se tyto informace týkají? Vyučující položí otázku, zda se žáci setkali i s dalšími mýty v oblasti lidské sexuality. Jaký může mít důvěra v takovou nepravdivou informaci dopad?

■ práce s učebnicí, diskuse

cca 15 min.: Metoda tvůrčího psaní. Žák píše příběh k obrázkům v učebnici na str. 48. Vyučující může žákům před jejich samostatnou tvorbou pomoci připomenutím metody 5W (who, what, where, when, why?), žáci tedy mohou svůj příběh vypracovat podle této šablony: Kdo, nebo co? Co se stalo? Kde se to stalo? Kdy se to stalo? Proč se to stalo a jak to nakonec dopadlo?

▲ samostatná práce

do 15 min.: Žák si vymění svůj sešit se spolužákem, vzájemně si přečtou své příběhy a poté své práce navzájem písemně ohodnotí – napiši, co se jim na spolužákově příběhu líbilo, zda je zaujala myšlenka příběhu, jestli a v čem měl příběh rezervy, co je na příběhu překvapilo. Nakonec do Vennových diagramů vyhodnotí žáci v lavici odlišné a společné znaky obou příběhů.

■ práce ve dvojicích ■ hodnocení

Varianta:

- Variantou, případně rozšiřujícím úkolem, je aktivita Fakta a mýty o sexu – výroba informačního letáku, na který žáci vypracují pravdivé a rozšířené nepravdivé informace z oblasti lidské sexuality. Inspirací nebo předlohou pro práci může být obrázek, který je přiložen k této lekci. Vytvořené informační letáky si mohou žáci vystavit ve třídě.

Zajímavé otázky:

- **Znáš nějaké webové stránky, na kterých si lze ověřovat pravdivost informací?**
Např. manipulatori.cz, hoax.cz a další.

Inspirace z běžného života:

- Kniha Respekt: Všechno, co kluci potřebují vědět o sexu a lásce od I. Ch. Pereze.

Měkké dovednosti:

kreativita, aktivní přístup, sebereflexe, komunikační dovednosti, týmová spolupráce

Komentář autora učebnice:

Aktivita v učebnici je zamýšlena jako evokační, krátká věc. Tedy to, o čem příspěvky autor metodiky v prvních 10 minutách. Využívat ale techniku 5W nebo vůbec psát příběhy k obrázkům penisu ve vagíně se mi zdá hodně přitažené za vlasy – a nevhodné.

Mýty o sexu II. (□ str. 49)

Časová náročnost: ④ 40 minut	Pomůcky: připojení k internetu	Cíl hodiny: Žák rozlišuje pravdivé a nepravdivé informace o sexu, dokáže si pokládat a sám vyhledávat odpovědi na otázky z této oblasti, které ho zajímají. Ověřuje si pravdivost informací.	Výstup RVP: VZ-9-1-12: Respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.
--	--	---	---

do 10 min.: Žáci si otevřou učebnici na str. 49, společně si přečtou zadání a poté samostatně řeší **Úkol** – pravdivá tvrzení označují písmenem P, nepravdivá N.

Řešení: 1N, 2P, 3P, 4P, 5P, 6P, 7P, 8N, 9P (přibližně, jedná se o odhad), 10N, 11N, 12P, 13N, 14P, 15N

cca 5 min.: Společná kontrola úkolu – vyučující čte jednotlivá tvrzení, pokud žáci dané tvrzení označili jako pravdivé, postaví se, pokud ho označili jako nepravdivé, sedí.

■ práce s učebnicí

do 5 min.: Generátor otázek – Žáci se ve vymezeném čase snaží k danému tématu vymyslet a napsat do sešitu otázky. Ty následně roztrídí na dvě skupiny (mohou je rozlišit dvěma barvami) – otázky, na které znají odpověď a otázky, na které odpověď neznají.

▲ samostatná práce

cca 20 min.: Žáci vyhledávají pomocí internetu odpovědi na otázky z předchozí aktivity, které je zajímají, ale neznají na ně odpověď. Pracovat mohou ve dvojicích či menších skupinách. K vyhledaným odpovědím vždy dokládají zdroj, ze kterého odpověď čerpali. Vhodnost zdrojů a relevantnost odpovědí ověřuje vyučující, který/která třídu průběžně prochází. Ze svých otázek pak žáci vytvoří kvíz pro své spolužáky. Vzorem jim je úvodní aktivita z hodiny, kvíz v učebnici. Píší tedy tvrzení, na která budou spolužáci vybírat odpověď pravda/nepravda. Při kvízech může hlasování o pravdivosti či nepravdivosti tvrzení probíhat různě – při pravdivém tvrzení se mohou žáci postavit, přejít na určenou stranu třídy, využít semaforovou metodu a zvednout terč zelené barvy. V případě stydlivé třídy mohou žáci svůj kvíz odevzdávat anonymně do předem připravené schránky. V takové situaci pokládá otázky z vytvořených kvízů žákům vyučující. Variantou pro smělejší třídy je následné sdílení kvízů na společné internetové platformě, například v on-line učebně, kde se jim po splnění kvízu zobrazí správnost jejich odpovědí a mohou si tak vzájemně ověřit své znalosti. Vyučující kladně ohodnotí správně vypracované kvízy známkou.

■ vyhledávání informací, prezentace

Tipy:

- Vyučující může žáky odkázat na internetové stránky sexualnivychova.cz. Zde najdou množství zajímavých informací k probíranému tématu i další vědomostní kvízy, které si mohou doma vyzkoušet.

Zajímavé otázky:

• Jak si můžeme ověřit pravdivost informace?

U kvalitně zpracovaného textu bychom měli vždy nalézt, případně snadno dohledat, odpovědi na následující 4 otázky: Kdo je autorem textu? Kde byl text uveřejněný? Je uvedená informace aktuální, nebo stará? Jaké jsou zdroje?

Inspirace z běžného života:

- Video Sexuální mýty v 21. století.

Měkké dovednosti:

samostatnost, sebereflexe, aktivní přístup

Komentář autora učebnice:

Pro oživení hodiny lze tyto otázky zpracovat do Kahootu.

Filmová noc (□ str. 65)

Časová náročnost: ⌚ 40 minut	Pomůcky: vše, co žáci potřebují k tvorbě vlastní prezentace (donesou si z domova), PC s připojením k internetu v Tipech	Cíl hodiny: Žák prezentuje svoje ztvárnění daného filmu a snaží se upoutat ostatní vlastním nápadem. Spolupráce, originalita, věcnost.	Výstup RVP: VO-9-1-05: Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. VO-9-1-06: Rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.
--	---	---	--

Domácí příprava

Žáci se rozdělí do skupinek (3 až 5 žáků) a vyberou si jeden z filmů z učebnice str. 65. Za **Úkol** mají shlédnout vybraný film a rozhodnout se, jak film ostatním spolužákům představí. Jestli komentovaným plakátem, komiksem, filmovou kritikou, básní na motivy filmu, pantomimou, dramatickým přednesem, nebo ještě úplně jinak. Potřebné pomůcky ke ztvárnění představení filmu si přinesou do školy (fotky, speciální oblečení, klobouk, ...). Jako součást prezentace vysvětlí, kde je ve filmu zobrazena tolerance.

■■■ skupinová práce

Úvod do hodiny

cca 15 min.: Vyučující požádá žáky, aby si sesedli do skupinek, ve kterých mají připravené představení vybraného filmu. Žáci začnou pracovat na domluvené prezentaci. Vyučující prochází mezi skupinkami a doporučuje žákům, jak nejlépe postupovat. Připomene jim, že jedním z úkolů bylo najít ve filmu téma tolerance.

■■■ skupinová práce

Prezentace a hodnocení

cca 20 min.: Žáci začnou prezentovat svoje filmy formou, kterou si zvolili. Po dokončení dané prezentace si společně můžeme položit otázku: „Myslete si, že by se vaše představení hodilo jako trailer k filmu?“ Každý výkon odměníme vzájemným potleskem. Podle intenzity a délky potlesků poznáme, jaká prezentace se nám všem líbila nejvíce. Vítězové obdrží malou jedničku.

■■■ skupinová práce ■ potleskoměr, prezentace

Tipy:

- Trailery vyučující může pustit před každou prezentací. Následovala by diskuse o tom, kdo je hlavní postava ve filmu a proč je zrovna taková, jaká je. V prezentaci třída nalézá formu tolerance nebo netolerance.
- Žáci mohou vymyslet nové názvy prezentovaných filmů.
- Typické výrazy – žáci zaznamenávají typické rysy jednotlivých postav.

Inspirace z běžného života:

- Blog Pražský barcamp (□ 1).
Tolerance.co ostatním už nedovolit? Blog sloužící žákům k rychlejšímu zjištění, co je baví a v čem mají své vlohy, a díky tomu jsou schopni rychlejšího zapojení na trhu práce.
- Videá z YouTube:
 - nejlepší scéna z filmu *Gran Torino* (□ 2);
 - ukázka z filmu *Gran Torino* – xenofobie, rasismus, tolerance (□ 3);
 - trailer k filmu *Luca* (□ 4);
 - trailer k filmu *Zelená kniha* (□ 5);
 - trailer k filmu *Tohle je náš svět* (□ 6);
 - trailer k filmu *Juno* (□ 7);
 - trailer k filmu *Mezi námi děvčaty* (□ 8).

Měkké dovednosti:

kreativita, komunikační dovednosti, aktivní přístup, týmová spolupráce, samostatnost, práce s informacemi, kritické myšlení

Zajímavé otázky:

• Tolerantní postoje k menšinám.

Výzkum postojů mladých Čechů k lidským právům a právům ohrožených menšin.

• Co je to prezentace?

Je činnost, při které je posluchači nebo posluchačům něco předloženo, ukázáno, jsou mu projeveny návrhy, myšlenky a stanoviska.

• Co je to trailer?

Je krátká, ne více než tři minuty trvající upoutávka na budoucí film, uvolněná až půl roku před premiérou a většinou ve formě sestřihu stěžejních nebo vizuálně nejzajímavějších částí. Jde vlastně o reklamu na daný film.

Komentář autora učebnice:

Metodika je zpracována podle pokynů v učebnici, ale objevují se v ní některé chybičky. Vyučující při takové práci není ve třídě od toho, aby dětem radil „jak nejlépe postupovat“. Nejlépe znamená to, na čem se žáci dohodnou, a oni pak nesou odpovědnost za své řešení. Potlesk v tomto případě není jako hodnocení ani zdaleka tak vhodný, jako konkrétnější vzájemné hodnocení žáků (ať už kriteriální hodnocení nebo hodnocení plus/mínus). Podobně složité úkoly si zasluhují adresnější a přesnější hodnocení, aby žáci dostali dobrou – a formativní! – zpětnou vazbu. Také je chybné a nevhodné dávat jedničky „vítězům“. Vítězi jsou všechny týmy, které splnily úkol.

Najdi principy (str. 79)

Časová náročnost: ⌚ 25 minut	Pomůcky: papíry nebo čtvrtky, pastelky, fixy	Cíl hodiny: Žák si uvědomuje vliv reklamy. Žák vysvětlí, na jakých principech je postavena reklama, dokáže je rozlišit ve vybraných příkladech i prakticky užít.	Výstup RVP: VO-9-1-03: Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí.
--	--	---	---

Dominantní metoda: skupinová výuka

cca 10 min.: Žáci jsou rozděleni do dvojic. Vyučující vyzve žáky, aby se ve dvojici shodli na 3 reklamách ze svého okolí, které jim nejvíce uvízly v paměti, a uvedli, čím na ně tyto reklamy nejvíce zapůsobily. Následuje sdílení nápadů. Vyučující jednotlivé reklamy píše na tabuli, pokud se opakují, udělá u nich čárku. V rámci třídy utvoří žebříček nejpopulárnějších reklam.

✿ práce ve dvojicích

cca 10 min.: Vyučující připomene žákům, že si minulou hodinu představili principy reklamy (Jak působí reklama?). Jednotlivé principy vyučující napíše na tabuli pro připomenutí. Učebnice str. 79 – žáci pracují ve dvojicích. Jejich úkolem je odhalit u každé z nabízených reklam alespoň 3 principy. Při sdílení se třídou je každé dvojici přidělena jedna reklama. Uvedou, jaké principy v ní nacházejí, ostatní je doplňují.

Možné řešení:

- Sdílej – přednosti produktu, odměna, statistika;
- Fitstudio True You – ztotožnění, odměna, provokace, srovnávání, tradice;
- SEKačky SEK – přednosti produktu, ztotožnění, opakování, srovnávání;
- Yogary – doporučení, opakování, přednosti produktu;
- Dona – doporučení, odměna, opakování;
- Šmak – sdílené hodnoty, odměna, tradice;
- Vrba – sdílené hodnoty, srovnávání, ztotožnění;
- Washák – přednosti produktu, humor, srovnání, statistika.

✿ práce ve dvojicích

do 5 min.: Vyučující vyzve žáky, aby pomocí úsměvu (= skvělé, jsem se svojí prací spokojený), neutrálního výrazu (= mohlo to být lepší, dnes nejsem úplně ve formě), nebo smutné grimasy (= dnes se mi nedařilo) zhodnotili svoji práci v hodině. Vyučující se ptá: *Jak se vám dnes dařilo plnit úkoly? Dařila se vám dnes práce ve dvojici? Jak hodnotíte svoji práci ve skupině?*

✿ samostatná práce

Tipy:

- Pokud máme k dispozici projektor nebo interaktivní tabuli, můžeme žákům promítat několik reklam a vyzvat je, aby v každé z nich zkusili najít alespoň 3 principy.

Zajímavé otázky:

- **Který z principů je podle vašeho názoru nejproblematicčejší? Který princip podle vás nejvíce podpoří úspěšnost reklamy?**
- **Dokázali byste říci, které principy lze nejlépe kombinovat a proč?**

Inspirace z běžného života:

- Reklama na Fidorku.

- Zakázaná reklama na Centrum.cz.

- Zakázaná reklama na T-Mobile.

Měkké dovednosti:

komunikační dovednosti, empatie, aktivní přístup

Komentář autora učebnice:

Já jen připomenu potřebu hledat principy i ve všeobecně známých reklamách, se kterými se žáci reálně setkávají.

Co to je „barnumská“ reklama?; Filmy o reklamě (□ str. 80–81)

Časová náročnost: ① 2 vyučovací hodiny	Pomůcky: připojení k internetu, reproduktory	Cíl hodiny: Žák rozpozná v reklamě manipulativní komunikaci a zaujmá k ní kritický postoj. Žák vlastními slovy popíše funkci reklamy a vysvětlí, jak může působit na diváka. Vysvětlí přednosti, možnosti a limity reklam. Žák zaujmá aktivní postoj proti rasismu, xenofobii, odlišnosti a toleranci. Žák respektuje pravidla společenského soužití v rodině.	Výstup RVP: VO-9-1-03: Kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí. VO-9-1-05: Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujmá tolerantní postoje k menšinám. VO-9-1-06: Rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujmá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti.
--	--	---	--

Úvod do hodiny

cca 15 min.: Na začátku hodiny si vyučující s žáky připomeňte, co je to reklama a klamavá reklama. Poté položí otázku: Slyšeli jste někdy pojem „barnumská reklama“? Vyučující požádá žáky, aby si otevřeli učebnici na str. 80 a společně si přečetli první půlku této strany. Po dočtení textu si třída poví, co se o „barnumské reklamě“ dozvěděli.

Vyučující může položit otázky: Je negativní reklama také reklama? Co je to kuriozita? (Kuriozita: zvláštnost, něco bizarního, atypického, neobvyklého, zvláštního, mimořádného.) Byl jste někdy někdo v cirkuse – co jste tam viděli? Zodpovíme **Otázky** ze str. 80 dole. Po zodpovězení otázek dočteme text, který napsal dobový tisk z roku 1901 v druhé půli str. 80.

■ **vysvětlení pojmu, práce s textem, diskuse**

Hlavní aktivity

10–15 min.: Vyučující žáky upozorní, že existuje film z roku 2017, který se barnumskou reklamou inspiroval. Vyučující požádá žáky, aby si otevřeli sešit a zapisovali si do něj vše, co je zaujme z videí, která jim bude pouštět. Postřehy: co je zaujalo, co viděli, titulky, které je osloivily, o čem by po shlédnutí videa chtěli mluvit... Vše si zapíšeme do Podvojného deníku. Papír máme rozdelený na dvě části – nalevo žák píše, co viděl (symbol oko), slyšel (symbol ucho), a co ho zaujalo (symbol palce nahoru). Napravo pak komentář s vlastní interpretací (symbol pusa v uvozovkách).

Vyučující pustí upoutávky dle vlastní volby.

V druhé upoutávce dostanou žáci za úkol pracovat stejně, pomocí Podvojného deníku, ale s vysvětlením, že zde se snažil Barnum ukázat něco opravdového, ne fejk.

Píseň, kterou zpívá opravdová, ne falešná (fejk) zpěvačka. Barnum se touto operní pěvkyní snažil ukázat něco opravdového, protože mu vyčítali, že ukazuje jen podvod.

■ **film, společná práce**

Tipy:

- Žáci si mohou vyzkoušet, jaké to je, když někoho slyšíme, ale nevidíme. Jak asi vypadá?
- Otázky na téma předsudky a xenofobie.
Př.: Vyučující žákům pustí píseň (pustí jen část), kterou zpívá nějaký člověk, ale neukáže jim jaký. Poté si společně vyfantazírujeme, jak asi vypadá. Kolik mu je let, jaké má vlasy, barvu pleti, jaké je národnost, ... Poté vyučující píseň pustí i s obrazem. Po doznění písni porovnáváme, jak jsme se trefili s naší představou.

- Hra Konkurz na herce a herečky do Barnumského divadla. Vyučující nebo žák je ředitel/ka divadla, vyhlašuje konkurz na zajímavé typy lidí pro své představení. Dobrovolní žáci předvádějí své odlišnosti a dovednosti řediteli/ředitelce, který/á je na základě jejich dramatizace, přednesu atd. přijme.

PODVOJNÝ DENÍK

Měkké dovednosti:

komunikační dovednosti, aktivní přístup, práce s informacemi, strategické a kritické myšlení, mezipředmětové propojení, práce s textem

OBČANKA 7 – Metodika

Metodická příručka pro učitele občanské výchovy v 7. ročníku je koncipována jako rozšiřující a vysvětlující materiál k naší učebnici. Tato publikace Vám zjednoduší práci s novou učebnicí i přípravy na vyučovací hodiny.

Každé stránce učebnice je věnován odpovídající prostor zde v metodické příručce. Vždy jsou uvedeny cíle hodiny, výstupy RVP i případné pomůcky.

Metodická příručka také obsahuje návrhy průběhů hodin od učitelů z praxe, kteří s učebnicí pracují, a představuje doplňující tipy k výuce dané látky, jsou v ní uvedeny zvídavé otázky pro zahájení diskuze žáků k tématu i odkazy na filmy, knihy, články či uplatnění v běžném životě.

Doufáme, že i s pomocí naší publikace bude učení občanské výchovy zábavou a potěšením jak pro Vás, tak pro Vaše žáky.

ISBN: 978-80-7563-504-4

9 788075 635044